

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-404-7-7>

**SPACE-TIME FEATURES OF THE PSYCHOLOGICAL THRILLER
“THE GIRL WE KILLED” BY POLINA KULAKOVA**

**ОСОБЛИВОСТІ ЧАСОПРОСТОРУ ПСИХОЛОГІЧНОГО
ТРИЛЕРУ «ДІВЧИНА, ЯКУ МИ ВБИЛИ» ПОЛІНИ КУЛАКОВОЇ**

Kobylko N. A.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Social and Humanitarian Disciplines
Faculty No 6, Kharkiv National
University of Internal Affairs
Kharkiv, Ukraine*

Кобилко Н. А.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
факультету № 6
Харківський національний
університет внутрішніх справ
м. Харків, Україна*

На сьогодні поряд із детективами й горором усе більшої популярності набуває трилер – «жанр кіно та літератури, в яких специфічні засоби повинні викликати у глядачів або читачів почуття співпереживання, пов'язане з емоціями тривожного очікування, невизначеності, хвилювання чи страху» [4, с. 499]. Жанрові особливості трилеру зумовлюють його своєрідну сюжетну композицію, де важливе значення надається часопростору. А. Охріменко підкреслює, що «в детективі дія в часі рухається назад, до розгадки, тоді як в трилері – вперед, до катастрофи» [2, с. 394]. Одним із різновидів трилеру є психологічний. Автор концентрує увагу читача на емоційному стані та психіці своїх персонажів. До традиційних елементів трилеру можна віднести таємницю, навколо якої вибудовується сюжет, напружену атмосферу, несподіваний поворот, страх і тривогу. Проте головні герої психологічного трилеру ведуть боротьбу не із зовнішнім ворогом, а внутрішнім [3]. Їх мучать фобії, психічні розлади, емоційні пориви, що врешті призводить до їхнього зізнання в скоєному злочині.

Мета нашого дослідження – простежити особливості часопростору в психологічному трилері «Дівчина, яку ми вбили» Поліни Кулакової.

Роман «Дівчина, яку ми вбили» Поліни Кулакової написаний на основі реальних подій. Проте авторка трагічну випадковість перетворює на заплутану історію з жорстокими вбивствами. Принагідно зазначимо, що твір «Дівчина, яку ми вбили» у доробку письменниці – третій у жанрі детективного трилеру.

Головні герої роману – юнаки, які живуть у Франківську. Це п'ятеро старшокласників, сповнених мрій і планів на життя. Проте все змінюється

в один момент, коли безтурботна забавка перетворюється на причину загибелі дівчинки Ліди: «Троє хлопців – Артем, Марко та Влад – залишилися спостерігати, як синтетична тканина, що плавилася, ніби свіжий асфальт під палючим сонцем, вгризається в обпечену шкіру дівчинки, змінюючись з небесно-блакитної на багряно-чорну... Достатньо лише однієї випадкової іскри та кількох згаяних хвилин, аби нейлон перетворився з красивої сукні на гарячу смердючу смолу» [1, с. 10]. Це і є зав'язка, з якої розпочинаються моторошні події, виписані в жанрі трилеру.

Поліна Кулакова вдається до хронологічної непослідовності, адже читач то перебуває разом із головним героєм Артемом у його квартирі в наші дні, то раптово повертається на сімнадцять років назад, то переноситься в ніч, коли відбулися масові вбивства. Відповідно змінюється і простір: місто Івано-Франківськ і село Петрів. Варто зазначити, що Поліна Кулакова обирає типovu для трилеру місцевість. Основні події розгортаються на природі неподалік села Петрів: «Місце було дивовижно гарним. Тут тобі і похилий земляний берег, всипаний плескатою галькою під саму воду, і невеличке сонне узлісся за спиною, де знайти дрова на багаття не проблема, і затишна самотня галявина для нашого табору» [1, с. 23]. Але згодом пейзаж змінюється: «Ми рушили вперед, доки стежка не вивела нас із темного узлісся прямо на межу невеликого на перший погляд кладовища...» [1, с. 34]. На нашу думку, Поліна Кулакова вдається до контрасту, щоб викликати в читача почуття тривоги. Локус кладовища також підсилює відчуття страху.

Дотримуючись канонів жанру, авторка ділить роман на розділи, які обриваються на найцікавіших моментах і змінюють фокус сприйняття реципієнта. Поліна Кулакова майстерно закручує сюжет таким чином, щоб тривога в читача наростала з кожною сторінкою. Новий епізод не наближає до розв'язки, а, навпаки, обростає ще більш моторошними подіями (зникнення Святослава – поява могили Ліди – убивство Влада – убивство Павла – убивство Марка – поява родички Ліди – самогубство злочинця).

Із перших сторінок роману ми знайомимося з головним героєм, від імені якого ведеться розповідь. Після численних допитів чоловік вирішує дати інтерв'ю стажерці популярної франківської газети, проте в кінці розповідь перетворюється на зізнання і каяття. Як часто спостерігається в психологічному трилері, ми не можемо відразу визначити, позитивний це чи негативний герой, адже межа між добром і злом надто крихка [3]. Артем відчуває провину за смерть Ліди й хоче помститися її кривдникам, проте це не виправдовує скоєний ним злочин.

Чоловік із надривом розповідає про події того злочасного вечора. У його голосі бринять скорбота й щире спокутування провини: «Не відчуваю

полегшення. Усе стало ще гірше. Я думав, що як поквитаюся – вона мені пробачить і відпустить. Але це не спрацювало...» [1, с. 146]. Оскільки ми говоримо, що головною особливістю психологічного трилеру є боротьба з внутрішнім ворогом, своїми фобіями, страхами, то й головний герой намагається спокутувати провину за той нещасний випадок, що стався в шкільні роки. Він замикається в собі, перестає спілкуватися з друзями, його переслідують нічні жахіття, а обличчя Ліди бачить у кожній дівчині на вулиці. Цікаво, що смерть однокласниці вплинула й на інших хлопців: Павло певний час провів у психіатричній лікарні, Влад почав пиячити. Ми можемо навіть припустити, що Артем став одержимою людиною, адже так чітко спланувати вбивства новачок не зможе.

У романі Поліна Кулакова використовує метод флешбеку, тобто повернення в минуле. Саме завдяки таким прийомам стає зрозумілою жорстокість кожного вбивства, адже вони значно відрізняються. Хтось – випадкова жертва, наприклад Марко, а хтось заслуговує на холоднокровну розправу, зокрема Влад і Павло.

У психологічному трилері «Дівчина, яку ми вбили» сюжет розгортається повільно, зростає напруга. Герой-убивця, на перший погляд, намагається відновити справедливість, покарати винних за смерть дівчини, проте, заглиблюючись у його свідомість, розуміємо, що це радше боротьба зі страхами, які все життя його переслідують: «Після закриття справи в суді я мав би відчувати полегкість. І справді, перші тижні мені було спокійно, як ніколи. Мертві – поховані, живі продовжують свій шлях. Проте щось було не так» [1, с. 115]. Внутрішній ворог наздоганяє головного героя, і єдиною можливістю його позбутися стало самогубство.

Отже, часопростір у романі «Дівчина, яку ми вбили» Поліни Кулакової відіграє важливу роль у композиційній будові твору, а моторошне місце скоєння злочину викликає в читача почуття страху й тривоги, що зумовлює жанрову особливість трилеру.

Література:

1. Кулакова П. Дівчина, яку ми вбили: роман. / передм. Т. Гальянної. Вінниця: Дім химер, 2019. 160 с., іл.
2. Охріменко А.С. Трилер як тип тексту: теоретичний аспект. *Мова і культура*. 2011. Вип. 14, т. 5. С. 394–401.
3. Психологічні трилери у літературі – 10 ключових компонентів. URL: <https://md-eksperiment.org/post/psihologichni-trileri-u-literaturi> (дата звернення: 10.08.2023).
4. Трилер // Літературознавча енциклопедія: у 2-х т. / авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ: Академія, 2007. Т. 2. С. 499.